

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z HISTORII W
KLASACH IV, VII I VIII
PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA W
KLASACH V I VI**

1. Dokumenty określające przedmiotowy system oceniania.

- Wewnątrzszkolny System Oceniania
- Program nauczania:
 - „Wczoraj i dziś” klasa 4 i klasa 7-8 Nowa podstawa programowa z 14 lutego 2017
 - „Wczoraj i dziś”. Program nauczania ogólnego historii i społeczeństwa w klasach V – VI szkoły podstawowej.

2. Cele przedmiotowego systemu oceniania.

- Sprawdzenie poziomu opanowania wiedzy i zdobytych umiejętności.
- Mobilizowanie ucznia do dalszej pracy.
- Stymulowanie rozwoju ucznia.
- Dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach, specjalnych uzdolnieniach ucznia.
- Diagnozowanie poziomu nauczania.

3. Cele edukacyjne.

1. Zainteresowanie uczniów przeszłością.
2. Dostarczenie wiedzy, która umożliwi ukształtowanie poprawnych wyobrażeń o życiu w przeszłości, zrozumienie natury ludzkiej i motywów postępowania minionych pokoleń.
3. Pomoc w zrozumieniu złożoności współczesnego świata i odnalezieniu w nim własnego miejsca.
4. Rozwijanie poczucia przynależności do rodziny, społeczności lokalnej, grupy etnicznej, religijnej, narodu, państwa, społeczności europejskiej i światowej.
5. Umożliwienie uczniom zrozumienie innych ludzi i społeczeństw; kształtowanie szacunku i przywiązania do własnego państwa i rodzimej kultury, zarazem szacunku i tolerancji dla innych państw i kultur.
6. Dostarczenie wzorców osobowych z przeszłości, wprowadzenie uczniów w świat wartości ogólnoludzkich sprzyjających wychowaniu prawego człowieka i aktywnego i świadomego swych praw i obowiązków obywatela.

4. Obszary aktywności podlegające ocenie.

Na lekcjach historii oceniane będą:

- czytanie mapy i korzystanie z atlasu,
- czytanie ze zrozumieniem (tekstu z podręcznika),
- analiza prostego tekstu źródłowego,
- posługiwanie się podstawowymi pojęciami z zakresu chronologii, obliczanie czasu wydarzeń, długości ich trwania, umieszczenie ich na taśmie czasu,

- umiejętność łączenia faktów, myślenia przyczynowo – skutkowego, porównania epok, ustrojów politycznych, społecznych i gospodarczych na przestrzeni dziejów,
- wykorzystanie ilustracji, filmu, nagrania audio jako źródła informacji (dokonanie opisu w formie ustnej lub pisemnej),
- umiejętność narysowania drzewa genealogicznego,
- wypowiedzi ustne,
- wypowiedzi pisemne (zadania domowe, wypracowania na tematy historyczne),
- sprawdziany pisemne (testy, sprawdziany, kartkówki),
- zaangażowanie i wkład pracy ucznia,
- udział w konkursach historycznych,
- praca w grupie rówieśniczej,
- prowadzenie zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń.

5. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów.

1. Formy aktywności:

- odpowiedzi ustne
- samodzielna praca na lekcji
- praca domowa (krótko lub długoterminowe)
- zeszyt przedmiotowy
- prace klasowe (testy)
- zeszyt ćwiczeń
- sprawdziany z całego działu
- kartkówki
- przygotowanie do lekcji
- drzewo genealogiczne
- analiza tekstu źródłowego
- praca z mapą historyczną
- udział w konkursach historycznych

6. Kryteria ocen:

ocena	opanowane umiejętności i aktywność	posiadana wiedza
celująca	1. Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą. 2. Potrafi nie tylko korzystać z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela, ale również umie samodzielnie zdobyć wiadomości. 3. Systematycznie wzbogaca swoją wiedzę poprzez czytanie książek, artykułów o treści historycznej (odpowiednich do wieku). 4. Wychodzi z samodzielnymi inicjatywami rozwiązywania konkretnych problemów zarówno w czasie lekcji, jak i pracy pozalekcyjnej. a). Bierze aktywny udział w konkursach, w których jest wymagana wiedza historyczna. Odnosi w nich sukcesy.	1. Opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej. Dodatkowa wiedza jest owocem samodzielnych poszukiwań i przemyśleń. 2. Umie formułować problemy i dokonywać analizy faktów historyczny. Zna dzieje własnego kraju, regionu i wybranych elementów historii powszechnej.

	b). Jest autorem pracy wykonanej dowolną techniką o dużych wartościach poznawczych i dydaktycznych. 6. Potrafi nie tylko poprawnie rozumować kategoriami ściśle historycznymi (przyczyny – skutki), ale również umie powiązać problematykę historyczną z zagadnieniami poznawanymi w czasie lekcji przedmiotu. Umie powiązać dzieje własnego regionu z dziejami Polski lub powszechnymi. 7. Wyraża samodzielny, krytyczny (w stopniu odpowiednim do wieku) stosunek do określonych zagadnień z przeszłości. Potrafi udowodnić swoje zdanie używając odpowiedniej argumentacji będącej skutkiem nabytej samodzielnie wiedzy.	
bardzo dobra	1. Sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł informacji. Potrafi również korzystając ze wskazówek nauczyciela dotrzeć do innych źródeł informacji. 2. Samodzielnie rozwiązuje problemy i zadania postawione przez nauczyciela posługując się nabytymi umiejętnościami. 3. Wykazuje się aktywną postawą w czasie lekcji. 4. Bierze udział w konkursach historycznych lub wymagających wiedzy i umiejętności historycznych. 5. Rozwiązuje dodatkowe zadania o średnim stopniu trudności. 6. Potrafi poprawnie rozumować w kategoriach przyczynowo – skutkowych wykorzystując wiedzę przewidzianą programem nie tylko z zakresu historii, ale również pokrewnych przedmiotów.	1. Opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w podstawie programowej. 2. Potrafi stosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania problemów. Wykazuje dużą samodzielność w korzystaniu z różnych źródeł wiedzy.
dobra	1. Potrafi korzystać ze wszystkich poznanych w czasie lekcji źródeł informacji. 2. Umie samodzielnie rozwiązywać typowe zadania, natomiast zadania o stopniu trudniejszym wykonuje pod kierunkiem nauczyciela. 3. Rozwiązuje niektóre dodatkowe zadania o	1. Opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową. 2. Zna najważniejsze wydarzenia z dziejów . 3. Poprawnie posługuje się

	stosunkowo niewielkiej skali trudności. 4. Poprawnie rozumie w kategoriach przyczynowo – skutkowych. Umie samodzielnie odróżnić przyczyny i skutki wydarzeń historycznych. 5. Jest aktywny w czasie lekcji.	terminologią historyczną.
dostateczna	1. Potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji. 2. Potrafi wykonać proste zadania. 3. W czasie lekcji wykazuje się aktywnością w stopniu zadawalającym.	1. Opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w podstawie programowej pozwalających mu na zrozumienie najważniejszych zagadnień. 2. Zna niektóre wydarzenia i postacie z historii Polski.
dopuszczająca	Przy pomocy nauczyciela potrafi wykonać proste polecenia wymagające zastosowania podstawowych umiejętności.	Jego wiedza posiada poważne braki, potrafi odtworzyć podstawowe informacje. Zadania praktyczne i teoretyczne rozwiązuje z pomocą nauczyciela.
niedostateczna	Nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności.	Nie opanował wiedzy i umiejętności, które są potrzebne do dalszego kształcenia. Nie zna podstawowych faktów historycznych, nie potrafi rozwiązywać prostych zadań i problemów

Wymagania edukacyjne

KLASA IV historia

1. Elementy historii rodzinnej i regionalnej.

Uczeń: 1) zbiera informacje na temat historii swojej rodziny, gromadzi pamiątki rodzinne i opowiada o nich;

2) poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje.

2. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego.

Uczeń: 1) zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn państwowy), najważniejsze święta narodowe i państwowe, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie;

2) zna legendy o początkach państwa polskiego; 3) wiąże najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami.

3. Refleksja nad historią jako nauką.

Uczeń: 1) wyjaśnia, na czym polega praca historyka;

wskazuje sposoby mierzenia czasu w historii i posługuje się pojęciami chronologicznymi;

rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych;

odróżnia historię od dziejów legendarnych.

4. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

- 1) księciu Mieszku i czeskiej Dobrawie – chrzcie Polski;
- 2) Bolesławie Chrobrym – pierwszym królu – i zjeździe w Gnieźnie;
- 3) ostatnim z Piastów – Kazimierzu Wielkim;
- 4) królowej Jadwidze, Władysławie Jagielle, Zawiszy Czarnym, unii polsko-litewskiej i zwycięstwie grunwaldzkim;
- 5) Mikołaju Koperniku i krakowskich żakach;
- 6) Janie Zamoyskim – wodzu i mężu stanu;
- 7) bohaterach wojen XVII wieku – przeorze Augustynie Kordeckim, hetmanie Stefanie Czarnieckim i królu Janie III Sobieskim;
- 8) Tadeuszu Kościuszcze i kosynierach spod Raławic;
- 9) Janie Henryku Dąbrowskim i Józefie Wybickim oraz polskim hymnie;
- 10) Romualdzie Traugutcie i powstańczym państwie;
- 11) laureatce Nagrody Nobla – Marii Skłodowskiej-Curie;
- 12) Józefie Piłsudskim i jego żołnierzach;
- 13) Eugeniuszu Kwiatkowskim i budowie Gdyni;
- 14) „Zośce”, „Alku”, „Rudym” i „Szarych Szeregach”;
- 15) żołnierzach niezłomnych – Witoldzie Pileckim i Danucie Siedzikównie „Ince”;
- 16) papieżu Janie Pawle II;
- 17) „Solidarności” i jej bohaterach.

Treści dodatkowe, nieobowiązkowe, do wyboru przez nauczyciela w porozumieniu z uczniem.

1. Piastowie. Plemiona słowiańskie i ich warunki życia na terenie dzisiejszej Polski. Ród Piastów – legendy związane z rodem.
2. Chrzest Polski. Chrystianizacja i przemiany kulturowe na ziemiach polskich. Misja św. Wojciecha. Nowe słowa i nowe znaczenie starych słów w języku polskim.
3. Wojny z Niemcami. Obrona kraju, wojowie. Obrona Głogowa.
4. Zakony w Polsce. Rozwój piśmiennictwa i rolnictwa.
5. Zamki i rycerze. Znaczenie, uzbrojenie, obyczaje.
6. Złoty wiek kultury polskiej.
7. Osiągnięcia architektury i sztuki – Wawel.
8. Gdańsk – Polska spichlerzem Europy. Miasto, port, rozwój handlu zbożem.
9. Zygmunt III Waza. Warszawa stolicą Polski.
10. Obiady czwartkowe króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Rozkwit kultury za ostatniego króla.
11. Strajk dzieci we Wrześni.
12. Udręki niewoli, germanizacja, rusyfikacja.
13. Bitwa Warszawska. Ocalenie Polski przed najazdem bolszewickim.

klasa V HISTORIA I SPOŁECZEŃSTWO

Polska pierwszych Piastów.

Uczeń: – opowiada legendę o początkach państwa polskiego

- pokazuje na mapie plemiona, które weszły w skład państwa polskiego
 - wskazuje na mapie granice państwa polskiego za pierwszych Piastów, Gniezno
 - opisuje państwo Mieszka I używając pojęć plemię, gród, drużyna, książę
 - określa okoliczności przyjęcia przez Polskę chrztu
 - zna daty: 966 r., 1000 r., 1025 r.
 - wie kim byli Mieszko I, Dobrawa, Bolesław Chrobry i św. Wojciech, Otton III
 - opowiada o misji św. Wojciecha
 - opisuje przebieg zjazdu gnieźnieńskiego
 - określa wiek wydarzeń, oblicza upływ czasu
- Uczeń: – wie, kim byli Słowianie, zna ich wierzenia
- przedstawia przyczyny i skutki chrztu Polski
 - porównuje granice państwa Mieszka I i współczesnej Polski
 - odczytuje z tekstu źródłowego informacje o przebiegu zjazdu gnieźnieńskiego
 - wyjaśnia przyczyny i znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego
 - ocenia działalność Mieszka I i Bolesława Chrobrego

II. Społeczeństwo średniowiecza

Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów duchowieństwo, styl romański i gotycki, zakon, reguła zakonna

- opisuje klasztor średniowieczny i tryb życia mnichów
- wie, kim był św. Franciszek z Asyżu
- rozumie pojęcia rycerz, paź, giermek, pasowanie
- opowiada kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem
- wymienia cech idealnego rycerza
- charakteryzuje zamek średniowieczny i jego mieszkańców
- opisuje wygląd średniowiecznych miast i wsi, opowiada o zajęciach ich mieszkańców
- wyjaśnia pojęcia rzemieślnik, cech, kupiec, burmistrz, mury miejskie, samorząd miejski
- porównuje życie rycerza, mieszczanina i chłopca

Uczeń: – porównuje styl romański i gotycki

- wyjaśnia rolę religii w sztuce średniowiecznej
- charakteryzuje na podstawie ilustracji architekturę kościołów romańskich i gotyckich
- wymienia najważniejsze zabytki średniowieczne w Poznaniu i regionie
- wymienia elementy kultury rycerskiej i dworskiej
- wyjaśnia pochodzenie nazw współczesnych ulic, np. Szewska, Garncarska
- wyjaśnia pojęcia lokacja, burmistrz, sołtys, trójpolówka
- porównuje warunki życia mieszkańców średniowiecznych oraz współczesnych miast i wsi

III. Polska i Krzyżacy.

Uczeń: – wie, co wydarzyło się w latach: 1226 r., 1320 r., 1385 r., 1410 r., 1411 r.

- wie, kim byli Konrad Mazowiecki, Władysław Łokietek, Kazimierz Wielki, Wierzynek, Jadwiga i Władysław Jagiełło, Ulrich von Jungingen, Kazimierz Jagiellończyk
- wymienia dokonania Kazimierza Wielkiego – opowiada o uczcie u Wierzyńka i założeniu Akademii Krakowskiej
- wyjaśnia znaczenie terminu unia – wyjaśnia przyczyny unii polsko-litewskiej
- przedstawia przebieg bitwy pod Grunwaldem
- odnajduje na mapie Polskę i Wielkie Księstwo Litewskie, Grunwald, Pomorze Gdańskie i Warmię, Mazowsze

- określa wiek wydarzeń, oblicz upływ czasu Uczeń: – wie, co wydarzyło się w latach: 1308 r., 1331 r., 1333 r., 1364 r., 1370 r.
- określa okoliczności powstania zakonu i państwa krzyżackiego
- przedstawia przyczyny i skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski
- pozyskuje informacje z różnych źródeł
- ocenia rządy poznanych władców Polski

IV. Europejczycy odkrywają świat.

Uczeń: – wymienia największych podróżników (Krzysztof Kolumb, Bartłomiej Diaz, Vasco da Gama, Ferdynand Magellan)

– opowiada o dokonaniach Krzysztofa Kolumba, używając pojęć karawela, Nowy Świat, Indie, broń palna

– lokalizuje w czasie i przestrzeni pierwszą odkrywczą wyprawę Kolumba – wymienia skutki odkryć geograficznych dla Europy i Ameryki

– wymienia wielkich twórców odrodzenia (Mikołaj Anioł, Leonardo da Vinci) i ich dzieła

– opowiada o życiu M. Kopernika, używając pojęć uczonego, astronom, odkrycie naukowe

– tłumaczy, na czym polegała teoria Mikołaja Kopernika – wyjaśnia, co znaczy powiedzenie: Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię

Uczeń: – omawia przyczyny, przebieg wielkich odkryć

– wymienia dokonania największych odkrywców

– wyjaśnia znaczenie terminów renesans i humanizm – wskazuje na podstawie ilustracji cechy budowli renesansowych

– omawia skutki wynalazku Jana Gutenberga

– pozyskuje informacje z różnych źródeł oraz tworzy notatkę

– wskazuje na mapie szlaki podróży odkrywców – formułuje wnioski dotyczące niewolnictwa i wyraża swoją opinię na ten temat SE

W Rzeczypospolitej szlacheckiej

Uczeń: – wie, co wydarzyło się w latach: 1525 r., 1569 r., 1655 r., 1660 r., 1683 r.

– wyjaśnia pojęcia demokracja szlachecka, sejmiki ziemskie, sejm walny, wolna elekcja, sejm elekcyjny, pospolite ruszenie, przywileje szlacheckie, liberum veto, pospolite ruszenie

– opisuje prawa i obowiązki polskiej szlachty

– przedstawia, kim byli Zygmunt Stary, Zygmunt August, Mikołaj Rej, Jan Kochanowski, Henryk Walezy, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski

– opisuje życie dworskie na Wawelu w okresie panowania ostatnich Jagiellonów

– opisuje działalność gospodarczą polskiej szlachty

– rozumie pojęcia folwark, pańszczyzna, kmiecie, spichlerz, spław wiślany

– wskazuje na mapie terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów

– wymienia państwa, z którymi Polska walczyła w XVII w., wskazuje je na mapie .

Uczeń: – wie, co wydarzyło się w latach: 1505 r., 1573 r.

– rozumie pojęcia: artykuły henrykowskie, pacta conventa, konstytucja nihil novi, flisacy – wymienia najważniejsze zabytki renesansowe w Poznaniu i Polsce

– określa przyczyny i skutki wojen w XVII stuleciu – opisuje na podstawie ilustracji uzbrojenie husarii

– wyjaśnia określenie „Polska złotego wieku”

– analizuje tekst źródłowy i formułuje na jego podstawie proste wnioski

Upadek Rzeczypospolitej

Uczeń: – wie, kim byli Stanisław August Poniatowski, Tadeusz Kościuszko, Jan Henryk Dąbrowski,

- opisuje, co wydarzyło się w latach 1764 r., 1772 r., 1773 r., 1791 r., 1792 r., 1793 r.
- wskazuje na mapie przebieg rozbiorów Polski
- podaje przykłady naprawy państwa polskiego za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego
- wyjaśnia pojęcie konstytucja
- przedstawia założenia Konstytucji 3 maja oraz ocenia jej znaczenie
- omawia przebieg powstania kościuszkowskiego, używając pojęć naczelnik powstania, kosynierzy
- nazywa dziedziny nauki i techniki, w których w XVIII wieku dokonał się największy postęp, podaje przykłady
- określa wiek wydarzeń, oblicza upływ czasu .

Uczeń: – wie, kim byli Ignacy Krasicki, Tadeusz Rejtan, Stanisław Małachowski, Hugo Kołłątaj, Jan Kiliński, Wolter, Canaletto, Watt, Fahrenheit

- wymienia przyczyny i skutki rozbiorów – opowiada o rozwoju oświaty i sztuki za czasów ostatniego króla
- wyjaśnia terminy barok, oświecenie, klasycyzm – wyjaśnia pojęcie kosynier – porównuje na podstawie ilustracji sztukę barokową i klasycystyczną.

Klasa VI historia i społeczeństwo

1.Walka o odzyskanie niepodległości.

Uczeń:

- wskazuje na mapie Włochy, Księstwo Warszawskie, Królestwo Polskie, Rosję
- opowiada, w jakich okolicznościach powstał polski hymn narodowy – wie, kim był Jan Henryk Dąbrowski
- opowiada o działalności Legionów Polskich. Podaje daty- powstań listopadowego i styczniowego
- opowiada o przebiegu powstań narodowych
- wskazuje najważniejsze skutki powstań
- rozróżnia emigrację zarobkową i polityczną. Wymienia zasługi artystów dla rozwoju kultury polskiej i walki o podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej.

Uczeń:

- przedstawia główne etapy w historii Księstwa Warszawskiego.

2.Pod zaborami

Uczeń:

- wyjaśnia, na czym polegała polityka rusyfikacji i germanizacji
- przedstawia różne metody walki o polskość
- wyjaśnia, jaki wpływ miał rozwój przemysłu na życie codzienne ludzi
- odróżnia odkrycie od wynalazku
- podaje główne XIX-wieczne wynalazki i odkrycia
- opowiada o rozwoju uprzemysłowienia w XIX w.
- wskazuje na mapie najbardziej uprzemysłowione miasta polskie
- opisuje warunki pracy w XIX-wiecznej fabryce

Uczeń:

- porównuje sytuację Polaków w różnych zaborach
- odczytuje tekst źródłowy i na jego podstawie formułuje proste wnioski .

3.Odrodzenie państwa polskiego.

Uczeń:

- określa, w jakich latach toczyła się I wojna światowa oraz wymienia uczestniczące w niej państwa
- krótko opowiada o przebiegu wojny
- wyjaśnia, kiedy i w jakich okolicznościach Polska odzyskała niepodległość
- wie, kim byli Józef Piłsudski, Roman Dmowski i Jan Paderewski – wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej
- wymienia najważniejsze wydarzenia dotyczące kształtowania granic polskich: wojna polsko-bolszewicka, powstania śląskie i plebiscyt
- zna datę bitwy warszawskiej
- określa wiek wydarzeń, oblicza upływ czasu
- Uczeń: – porównuje mapę Europy przed i po I wojnie światowej
- porównuje zasięg terytorialny II Rzeczypospolitej z obecnymi granicami państwa polskiego
- tłumaczy, w jaki sposób i dlaczego Polacy obchodzą rocznicę bitwy warszawskiej
- podaje podstawowe prawa i wolności obywatelskie wprowadzone przez Konstytucję marcową
- wylicza osiągnięcia polskiej gospodarki okresu międzywojennego.

4.Świat między wojnami.

Uczeń:

- wie, kim byli Lenin, Stalin i Hitler
- określa, kto i kiedy przeprowadził rewolucję komunistyczną w Rosji
- wyjaśnia, czym był stalinizm – charakteryzuje program nazistów – wymienia cechy państwa totalitarnego
- podaje charakterystyczne cechy polityki Stalina i Hitlera wobec własnego społeczeństwa.

Uczeń: – opowiada, w jaki sposób przezwyciężono kryzys gospodarczy w latach 30. XX wieku

- porównuje państwo totalitarne i demokratyczne – ocenia sytuację społeczeństwa w państwie totalitarnym.

5 .Druga wojna światowa.

Uczeń: – podaje datę rozpoczęcia i zakończenia II wojny światowej.

Wyjaśnia, kiedy i w jakich okolicznościach doszło do agresji Niemiec i ZSRR na Polskę

- wskazuje na mapie państwa, które dokonały agresji na Polskę
- wyjaśnia, czym był Holocaust
- charakteryzuje sytuację narodu polskiego w czasie okupacji niemieckiej i radzieckiej
- opisuje sposoby walki Polaków z okupantami
- przedstawia przebieg powstania warszawskiego, zna jego datę
- określa wiek wydarzeń, oblicza upływ czasu

Uczeń: – wymienia najważniejsze bitwy kampanii wrześniowej

- wymienia przyczyny klęski wrześniowej
- wie, kto był premierem rządu emigracyjnego

- wskazuje na mapie kraje podbite przez Niemcy i ZSRR – krótko omawia etapy II wojny światowej
- wymienia najważniejsze dokonania militarne polskich żołnierzy na frontach II wojny światowej.

6. Polska Rzeczpospolita Ludowa.

- Uczeń: – odnajduje na mapie kraje zdominowane przez ZSRR wskazuje podstawowe różnice ustrojowe między krajami Zachodu a państwami komunistycznymi
- określa granice PRL, wymienia jej sąsiadów
 - rozumie pojęcia cenzura, opozycja demokratyczna
 - podaje główne cechy ustroju PRL – wylicza przyczyny społecznego niezadowolenia w Polsce pod rządami komunistów,
 - wymienia najważniejsze wystąpienia społeczne skierowane przeciw rządowi komunistycznym
 - podaje datę powstania NSZZ „Solidarność” i wprowadzenia stanu wojennego
- Uczeń: – porównuje granice i obszar Polski powojennej z granicami II RP – wyjaśnia, dlaczego PRL nie była państwem w pełni suwerennym
- tłumaczy, na czym polegało przełomowe znaczenie NSZZ „Solidarność” w powojennej historii Polski.

7. Polska współczesna.

- Uczeń: – wyjaśnia, czym były obrady okrągłego stołu
- zna datę pierwszych wolnych wyborów
 - wie, kim byli Lech Wałęsa i Tadeusz Mazowiecki – rozumie pojęcia konstytucja, wolne wybory, wolność słowa, wolne media
 - podaje przykłady ważnych wydarzeń w historii III RP wskazuje największe sukcesy i główne problemy współczesnej Polski podaje przykłady praw i obowiązków obywatela
 - omawia wybrane prawa dziecka i podaje, gdzie można się zwrócić, gdy są one łamane
 - wymienia organy władzy RP charakteryzuje najważniejsze kompetencje władzy ustawodawczej wykonawczej i sądowniczej
 - rozumie pojęcie samorząd lokalny określa terytorium i liczbę ludności współczesnej Polski
 - wie, czym jest NATO i UE
 - rozpoznaje symbole unijne – opowiada o uczestnictwie Polski we wspólnocie europejskiej.
- Uczeń: – określa, w jaki sposób Polska odzyskała pełną suwerenność
- wymienia najważniejszych polityków III RP
 - przedstawia kompetencje samorządu terytorialnego
 - podaje nazwiska osób wchodzących w skład samorządu lokalnego
 - tłumaczy, jaka jest rola konstytucji w państwie demokratycznym – odnajduje na mapie kraje wchodzące w skład UE przedstawia główne zadania UE
 - wylicza korzyści dla Polski wynikające z przynależności naszego kraju do UE.

8. Problemy ludzkości.

- Uczeń: – podaje przykłady szans i zagrożeń wynikające z rozwoju techniki we współczesnym świecie

- wyjaśnia znaczenie pracy w życiu człowieka i dostrzega jej społeczny podział,
 - opisuje różne grupy społeczne, wskazuje ich role w społeczeństwie tłumaczy pojęcie „globalnej wioski”, przedstawia problemy współczesnego świata, m.in. podział na kraje biedne i bogate wymienia trudności, z jakimi borykają się mieszkańcy najbiedniejszych państw świata
 - podaje przykłady międzynarodowych organizacji humanitarnych
 - podaje przykłady konfliktów zbrojnych na świecie .
- Uczeń: – wyjaśnia wpływ rozwoju systemów komunikacji i transportu na powstanie „globalnej wioski”
- określa rolę międzynarodowych organizacji humanitarnych wskazuje najważniejsze źródła konfliktów międzynarodowych i omawia sposoby walki z terroryzmem.

KLASA 7. historia

1. Europa po kongresie wiedeńskim.

Uczeń:

- omawia przebieg i decyzje kongresu wiedeńskiego, w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich;
- wymienia wydarzenia związane z walką z porządkiem wiedeńskim, charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie;
- charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynalazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktur społecznych i warunków życia).

Ziemie polskie w latach 1815–1848.

Uczeń:

- wskazuje na mapie podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim;
- charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego – ustrój (w teorii i praktyce), osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji;
- przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach;
- omawia położenie Polaków w zaborze pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej;
- charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji i ruch spiskowy w kraju;
- omawia przyczyny i skutki powstania krakowskiego oraz Wiosny Ludów na ziemiach polskich.

Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX wieku.

Uczeń:

- opisuje sytuację polityczną w Europie w II połowie XIX wieku, w tym procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec;
- prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych;
- wyjaśnia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku;
- wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe.

Powstanie styczniowe. Uczeń:

- omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję moralną” 1861–1862;
- dokonuje charakterystyki działań powstańczych z uwzględnieniem, jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie;
- omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem

w pozostałych zaborach;

- wylicza formy represji popowstaniowych;
- charakteryzuje działalność Polaków w czasie zesłania na Syberii.

Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX wieku.

Uczeń:

- wyjaśnia cele i opisuje metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – rusyfikacja, germanizacja (kulturkampf), autonomia galicyjska;
- rozróżnia postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy;
- opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków;
- omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy);
- wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty rewolucji w latach 1905–1907;
- charakteryzuje spór orientacyjny w latach 1908–1914.

I wojna światowa.

Uczeń:

- dokonuje przeglądu konfliktów pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX wieku;
- wymienia główne przyczyny wojny (polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie);
- omawia specyfikę działań wojennych (wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie);
- charakteryzuje postęp techniczny jako rezultat wojny;
- opisuje rewolucje i wojnę domową w Rosji..

Sprawa polska w czasie I wojny światowej.

Uczeń:

- charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny;
- omawia umiędzynarodowienie sprawy polskiej (akt 5 listopada 1916 roku, rola USA i rewolucji rosyjskich, deklaracja z 3 czerwca 1918 roku);
- ocenia polski wysiłek zbrojny, dyplomatyczny, prace państwowotwórcze podczas wojny.

Europa i świat po I wojnie światowej.

Uczeń:

- opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny;
- charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej oraz traktatu w Locarno; ocenia funkcjonowanie Ligi Narodów i skutki amerykańskiego izolacjonizmu;
- charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (włoskiego faszyzmu, niemieckiego nazizmu, systemu sowieckiego): ideologię i praktykę.

Odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej.

Uczeń:

- omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej (od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji”);
- przedstawia proces wykuwania granic: wersalskie decyzje i powstańczy wysiłek (zachód) – federacyjny dylemat a inkorporacyjny rezultat (wschód);
- opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki (pokój ryski).
- Wznoszenie państwowego gmachu II Rzeczypospolitej. Uczeń:
- charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń, zaborowe dziedzictwo;
- charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 roku;
- ocenia przewyciężenie spuścizny zaborów (reformy Władysława Grabskiego, powstanie narodowej armii, ujednoczenie systemu szkolnego, unifikację prawa);
- omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce – przyczyny, przebieg i skutki

przewrotu majowego;

- opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe (konstytucja kwietniowa z 1935 roku);

- przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi).

Spółeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej.

Uczeń:

- charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego;

- omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich;

- ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, a zwłaszcza powstanie Gdyni, magistrali węglowej i Centralnego Okręgu Przemysłowego;

- podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym.

Droga do wojny.

Uczeń:

- omawia japońską agresję na Dalekim Wschodzie;

- przedstawia ekspansję Włoch i wojnę domową w Hiszpanii;

- opisuje politykę hitlerowskich Niemiec – rozbijanie systemu wersalsko-łokarneńskiego (od remilitaryzacji Nadrenii do układu w Monachium);

- charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera;

- ocenia konsekwencje paktu Ribbentrop-Mołotow.

KLASA 8. historia

1. Wrzesień 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września).

Uczeń:

1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;

2) sytuje w czasie etapy wojny obronnej i wskazuje na mapach położenia stron walczących;

3) podaje przykłady szczególnego bohaterstwa Polaków (obrona poczty w Gdańsku, walki o Westerplatte, obrona wieży spadochronowej w Katowicach, bitwy pod Mokrą i Wizną, obrona Warszawy, obrona Grodna, bitwa pod Kockiem).

2. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń:

1) przedstawia oraz sytuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne);

2) charakteryzuje politykę Niemiec na terenach okupowanej Europy, przedstawia zagładę Żydów i eksterminację innych narodów;

3) wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi;

4) wymienia główne decyzje konferencji wielkiej trójki (Teheran, Jałta, Poczdam);

5) przedstawia bezpośrednie skutki II wojny światowej, w tym problem zmiany granic i przesiedleń ludności.

3. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń:

1) porównuje założenia i metody polityki niemieckiej i sowieckiej w okupowanej Polsce;

2) wymienia przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich (Palmiry, Katyń);

3) wyjaśnia przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich;

4) charakteryzuje polityczną i militarną działalność polskiego państwa podziemnego, w tym formy oporu wobec okupantów;

5) wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki wybuchu powstania warszawskiego oraz ocenia postawę aliantów i Związku Sowieckiego wobec powstania.

4. Sprawa polska w czasie II wojny światowej. Uczeń:

- 1) przedstawia okoliczności powstania i omawia działalność rządu RP na wychodźstwie;
- 2) umieszcza w czasie i przestrzeni działania polskich formacji na różnych frontach i obszarach toczącej się wojny;
- 3) przedstawia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej.

5. Świat po II wojnie światowej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje bezpośrednie skutki II wojny światowej, wyróżniając następstwa polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe, z uwzględnieniem powstania Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- 2) wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu koalicji antyhitlerowskiej oraz opisuje początki zimnej wojny;
- 3) opisuje okoliczności powstania NRD i RFN;
- 4) wskazuje na mapie państwa NATO i Układu Warszawskiego, charakteryzując oba ugrupowania polityczno-wojskowe;
- 5) omawia sytuację w ZSRR i państwach jego strefy wpływów z uwzględnieniem wydarzeń na Węgrzech w 1956 roku i w Czechosłowacji w 1968 roku;
- 6) określa przyczyny, umieszcza w czasie i przestrzeni procesy dekolonizacyjne i ocenia ich następstwa;
- 7) charakteryzuje konflikty doby zimnej wojny, w tym wojny w Korei, Wietnamie i Afganistanie oraz omawia skutki blokady Berlina i kryzysu kubańskiego;
- 8) wyjaśnia przyczyny i cechy konfliktu na Bliskim Wschodzie;
- 9) omawia przemiany w Chinach po II wojnie światowej;
- 10) wyjaśnia przyczyny oraz lokalizuje w czasie i przestrzeni proces rozpadu ZSRR na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, a także wyjaśnia jego następstwa;
- 11) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–1991;
- 12) przedstawia cele i główne etapy rozwoju Unii Europejskiej;
- 13) opisuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej.

6. Początki komunizmu w Polsce. Uczeń:

- 1) przedstawia okoliczności przejęcia władzy w Polsce przez komunistów (rola ZSRR, referendum ludowe, wybory w 1947 roku);
- 2) charakteryzuje postawy Polaków wobec nowych władz ze szczególnym uwzględnieniem oporu zbrojnego.

7. Stalinizm w Polsce i jego skutki. Uczeń:

- 1) przedstawia przemiany ustrojowe, gospodarczo-społeczne i kulturowe w okresie stalinizmu;
- 2) charakteryzuje system terroru stalinowskiego w Polsce i ocenia jego skutki;
- 3) wyjaśnia przyczyny i skutki poznańskiego czerwca 1956 roku oraz znacznie wydarzeń październikowych 1956 roku.

8). Polska w 1957–1981. latach Uczeń:

- 1) opisuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i formy uzależnienia od ZSRR;
- 2) charakteryzuje realia życia społecznego i kulturalnego z uwzględnieniem specyfiki czasów gomułkowskich i gierkowskich;
- 3) przedstawia i sytuuje w czasie i przestrzeni różnorodność przyczyn kryzysów społecznych 1968, 1970, 1976 i ich konsekwencje;
- 4) wyjaśnia znaczenie polityczne i społeczne Kościoła katolickiego;
- 5) opisuje narodziny i proces kształtowania się opozycji politycznej 1976–1980
- 6) przedstawia działalność Jana Pawła II i ocenia jego wpływ na przemiany społeczne i polityczne;
- 7) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków sierpniowych w 1980 roku;
- 8) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”.

9. Dekada 1981–1989: Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego przebieg i konsekwencje;
- 2) przedstawia postawy Polaków wobec stanu wojennego, fenomen oporu społecznego;
- 3) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia „okrągłego stołu”, przedstawia jego głównych uczestników i opisuje postanowienia.

10. Narodziny III Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997;
- 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.;
- 3) wyjaśnia przyczyny napięć społecznych.

11. Miejsce Polski w pojałtańskim świecie. Uczeń:

- 1) przedstawia i sytuje w czasie i przestrzeni proces rozpadu Układu Warszawskiego i odzyskanie suwerenności przez Polskę;
- 2) wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do NATO w 1999 roku;
- 3) wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku.

opracowali; W. Grzybowska
W. Mazurkiewicz